

RUTA DE SANT MIQUEL DE LES FORMIGUES

Sant
Hilari
Sacalm

Sant Hilari Sacalm

LesGuilleriesKm0.cat

Sant Hilari Sacalm és la **capital de les Guilleries**, el km 0 d'un feréstec i -encara- poc conegut massís a tocar del Montseny. Un indret on la natura, els boscos i l'aigua ens regalen amb generositat innumbrables sensacions i experiències per gaudir del privilegiat entorn que ens envolta.

Les Guilleries és un lloc ideal per tots els amants de la natura que busquen refugis autèntics on poder connectar amb si mateixos i despertar tots els seus sentits. Un indret on es poden viure sensacions de tot tipus, com per exemple refrescar-se tot bevent l'aigua natural que brolla de les més de **100 fonts del municipi**. També banyant-se en les aigües transparents d'algunes **rieres o gorgues** que hi ha amagades per l'entorn o, simplement asseient-se, tancant els ulls i escoltant la força de l'aigua que cau d'algun salt tot aprofitant per deixar anar els pensaments, per uns moments.

Per tots aquells que volen sentir l'adrenalina poden **practicar diferents esports** d'alta intensitat com recorreguts per llargs camins, BTT i trail running, entre d'altres. Tanmateix, pels que busquen gaudir d'una experiència més calmada hi ha diverses rutes per poder fer passejant per camins agradables que permeten **descobrir la natura més autèntica i pura** de Sant Hilari Sacalm.

Altrament, si es busca el silenci, només cal relaxar-se en alguns dels miradors del municipi i gaudir de les vistes panoràmiques que ens regalen els seus paisatges. Escoltar el cant dels ocells i la remor del vent passant entremig de les fulles dels arbres.

Així doncs, Sant Hilari és un **lloc privilegiat** on els amants de la natura poden **gaudir-la i sentir-la de mil maneres diferents**.

Índex

6	Informació general
8	Flora
12	Fauna
16	Font dels Abeuradors i Font Sa Guarda
17	Cim de Sant Miquel
18	Creu de Sant Miquel
20	Recomanacions per anar a bosc

Informació general

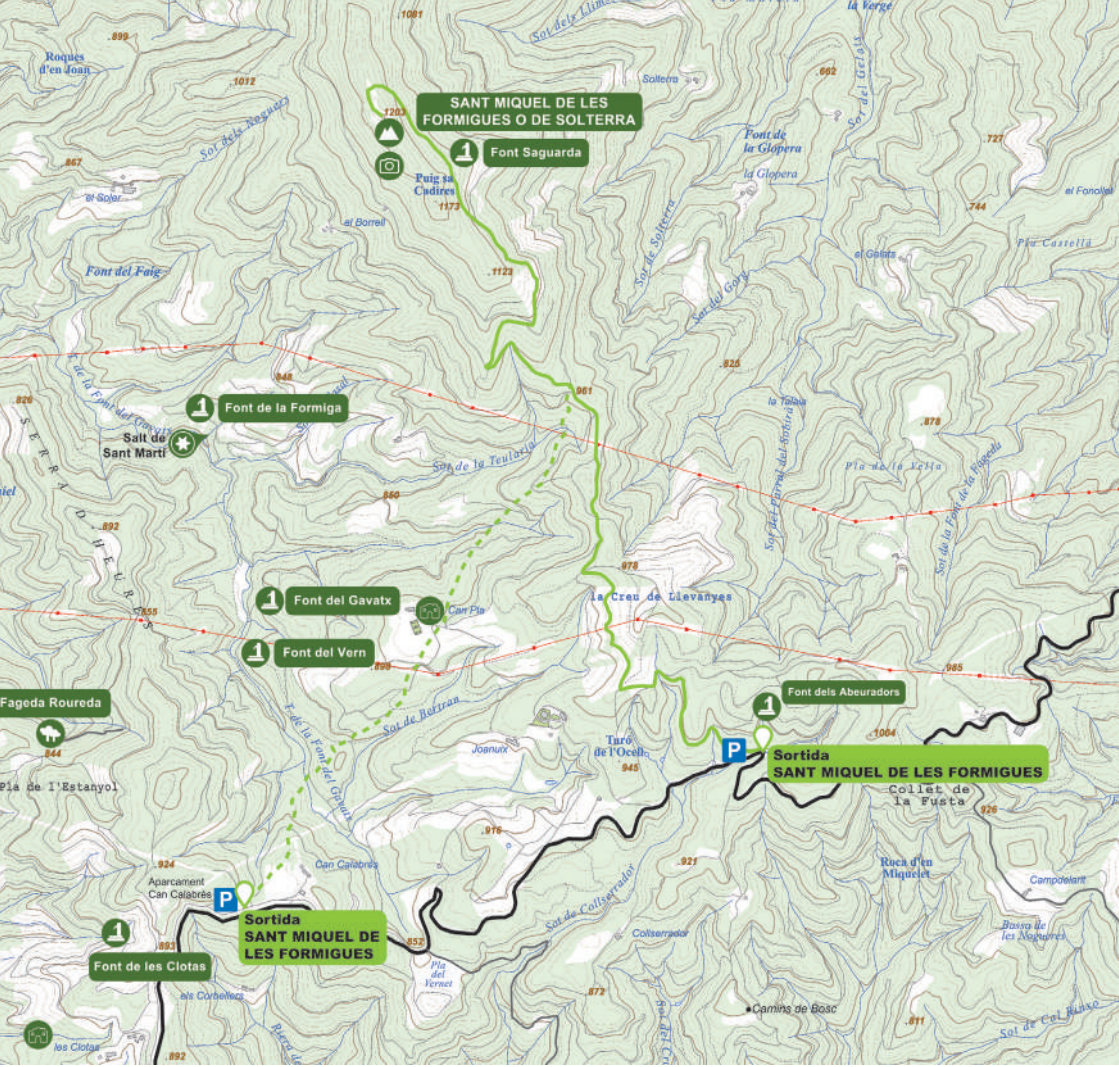
La ruta de **Sant Miquel de les Formigues** consisteix en un itinerari lineal d'uns **8 quilòmetres** i de nivell de dificultat mitjana que puja al cim més alt de les Guilleries situat a 1204 metres d'altitud. El recorregut segueix una pista forestal senyalitzada i de fàcil accés que arriba fins a la Font sa Guarda, des d'on surt un corriol que et guiarà fins al cim.

El punt d'inici oficial es troba a la **Font del Abeuradors**, situada al quilòmetre 6,7 de la pista forestal del Sobirà. Aquesta ruta també es pot realitzar amb bicicleta de muntanya, tot i que el tram final de la Font Saguarda fins el cim és de dificultat considerable.

Per altra banda, també hi ha un punt d'inici alternatiu situat abans de la Font dels Abeuradors. Aquest surt del pàrquing de **Can Calabrès**. Part de l'inici de la ruta transcorre per un tram del GR.

Dalt del cim les **vistes panoràmiques** permeten tenir una vista de part de la Costa Brava com el Cap de Creus, Blanes, les muntanyes de Montserrat, el Montseny, el Pedraforca, els Pirineus, els Cingles del Cabrerès, el Puig de Sant Benet, la Mare de Déu del Coll, Osor i la depressió de la Selva fins el Gironès.

Simbologia i dades

Des de la Font dels Abeuradors:

3,9 KM

272 M

1 H 20 M

Des de l'aparcament de Can Calabrès:

5,4 KM

272 M

1 H 40 M

Senyalització ruta

Aquesta ruta està senyalitzada de color verd amb les marques explicades a continuació:

Continuació del camí

Direcció incorrecte

*A partir de Font Saguarda es poden trobar rodones pintades de color vermell als arbres i roques.

Accedeix al wikiloc de la ruta i visualitza el recorregut, el desnivell, etc.

<https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/ruta-de-sant-miquel-de-les-formigues-55134863>

Flora

La **vegetació** que trobarem al llarg del recorregut és la següent:

CASTANYER (*Castanea sativa*)

És un arbre de **fulla caduca** que pot arribar a créixer fins els 20 metres d'alçada. Les seves fulles es caracteritzen per ser grans, allargades i dentades. El seu fruit és la castanya, comestible i molt apreciada com aliment en aquesta zona.

Al llarg del recorregut trobarem bagues, perxes o **perxades de castanyer**. Es tracta de plantacions que es tallaven cada quinze o vint anys per tal d'obtenir-ne perxes per fer-ne botes, majoritàriament per vi i licors. De les soques tallades, el castanyer torna a rebrotar. D'aquests rebrots, els que són més rectes i verticals, se'ls coneix com a "perxes". De la resta de rebrots, se'ls coneix com a "bagues". En l'actualitat, una part de la fusta del castanyer s'utilitza per fer-ne tanques, bastons o mànecs. Antigament, no fa massa temps, havia existit l'ofici del **roder**. Era un ofici de bosquerols ja que implicava treballar i viure al bosc una part de l'any (des de Tots Sants fins a Sant Josep). Treballaven la fusta del castanyer entre altres i es va convertir en un ofici molt arrelat a les Guilleries.

FAIG (*Fagus sylvatica*)

És un arbre de **fulla caduca** que pot arribar a créixer fins els 30 metres d'alçada. Les seves fulles i l'escorça destaquen per les seves propietats medicinals. Tradicionalment s'han utilitzat

Flora

com a antisèptic, antidiarreic, cicatritzant i analgèsic, entre d'altres. Popularment, s'utilitzava per tractar les gripes, els refredats, les bronquitis i les diarrees.

La seva fusta és molt **apreciada** en fusteria i torneria. El seu **fruit, la faja**, és comestible, tot i que es recomana no consumir-ne una excessiva quantitat ja que pot causar intoxicacions. El seu gust és semblant al de l'avellana i es pot menjar cru o torrat amb sal.

BLADA (*Acer opalus*)

És un arbre de fulla caduca que té el brancatge dens i la capçada ample. Quan l'arbre és jove, l'escorça del tronc és grisenca o rogenca i llisa. A mesura que va creixent l'escorça tendeix a ser de color bru fosc o groguenc amb clivelles. Les **fulles** són simples i amb cinc lòbuls amb el marge dentat o serrat. Són verdes i lluents a l'anvers, i d'un to més pàl·lid i mat al revers. Durant la tardor, les fulles prenen un color groguenc, ataronjat i vermellós.

La **fusta** és de bona qualitat, dura, compacta, resistent al frec i de color rosat o rogenç. S'utilitza a la torneria per fer formes de sabata, llançadores de telers, objectes de regal i fins i tot diversos instruments musicals. Tradicionalment se'n feien els jous del bous. Era la peça de fusta que unia els dos bous pel cap o pel coll alhora de treballar amb l'arada o de tirar del carro.

Tremol

Blada

Flora

TRÈMOL (*Populus tremula*)

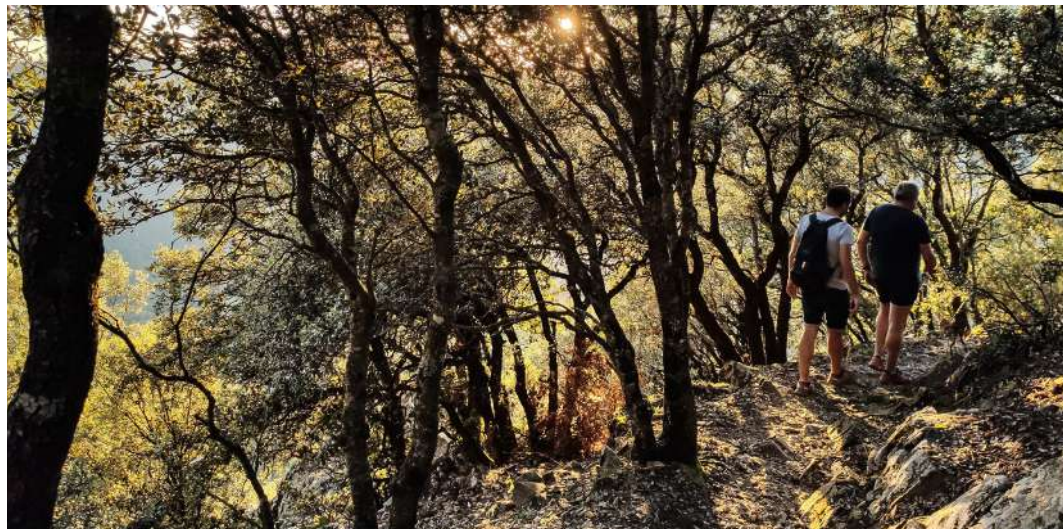
És una espècie de gran creixement en **bosc caducifolis** i en **zones obagues**, però que no tolera la competència d'altres arbres, com els roures i el faig que el substitueixen ben aviat.

La seva fusta és blanca, tova i lleugera. Resulta ideal per a embalatges i mobles d'interior. També s'utilitza per a fer pasta de paper, llumins, escuradents, joguines i capsos. Una de les característiques més rellevants és el poc pes de la seva fusta. Les **fulles** són simples, alternes i amb el contorn arrodonit amb el marge irregularment ondulat i amb dents obtuses i l'extrem acabat en punta.

És un arbre de capçada ampla i arrodonida amb tronc i branques d'escorça blanca i llisa, a excepció de la base de l'arbre que sol ser clivellada i fosca, sobretot en els arbres de més edat. El nom de l'arbre li ve donat perquè les seves fulles, a diferència d'altres arbres de característiques similars, són les primeres de moure's, de "**tremolar**", quan fa una mica de vent. És un arbre que rebrota molt fàcilment, fet que en facilita la seva expansió en espais oberts.

ARBOÇ (*Arbutus unedo*)

És un arbre de mida mitjana, ramificat des de la base i que sol arribar als 5 metres d'alçada. En terrenys secs i rocosos creix menys i té l'aparença d'un arbust. Té unes **fulles** simples, lleugerament serrades que poden arribar als 11 cm de llarg i fins a 4 cm d'ample. És un arbre conegut pels seus fruits vermellorsos, les cireres d'arboç o cireres de pastor que maduren a finals d'estiu i principis de la tardor. Se'n feien confitures i també es fermentava per fer-ne

Flora

begudes alcohòliques i vinagre.

Té unes **flors** blanques, a vegades tenyides de verd o rosa, agrupades en ramells curts pènduls i amb una corol·la amb cinc pètals. Floreix a la tardor i a principis de l'hivern. L'arboç és molt característic a Catalunya degut a la seva abundància, en especial als alzinars i les suredes esclarissades i a les màquies. La seva **fusta**, dura i compacta, se n'ha fet llenya i carbó, i és molt apreciada per la torneria i l'ebenisteria. De les seves fulles i l'escorça se n'han extret tanins per adobar les pells i astringents per combatre diarrees i la disenteria.

FREIXE DE FULLA GRAN (*Fraxinus excelsior*)

Es una espècie que es caracteritza per ser un arbre alt, robust i de capçada ampla i escorça grisenca, la qual primer és llisa i posteriorment rugosa i clivellada longitudinalment.

Les **fulles** són utilitzades com a farratge de bestiar, laxants, medicines diürètiques i antireumàtiques.

Pel que fa a les **flors**, no tenen ni sèpals ni pètals ja que el freixe és hermafrodita o monoic. Les flors són primerenques i surten abans que les fulles en ramells curts i densos.

Els seus **fruits** són les sàmares, que són planes, d'un verd groguenc, en forma de llengüeta i amb un ala terminal que facilita la disseminació. Aquest són visibles a l'hivern i solen caure a la primavera següent.

Per últim, la seva **fusta** és coneguda per ser dura i elàstica, fet que permet que sigui un bon recurs per les torneries per a fer mobles, peces d'embarcacions i, fins i tot, articles esportius.

Arboç

Freixe

Fauna

La **fauna** de les Guilleries és molt diversa, en el cas d'aquest itinerari destaquen els mamífers, ocells i els amfibis entre d'altres espècies.

SALAMANDRA (*Salamandra salamandra*)

És un **amfibi** de la família dels salamàndrids que sol fer uns 20cm de llargada. Es caracteritza per tenir la pell llisa i uns colors vius molt característics amb un fons negre amb taques grogues a sobre. És difícil veure-la durant el dia ja que té hàbits nocturns. Viu en ambients humits i es considera un bioindicador de la qualitat de l'aigua on es troba.

CABIROL (*Capreolus capreolus*)

És el **cèrvid europeu** de mida més petita que es troba a Catalunya. Es caracteritza per la seva silueta esvelta i elegant, les seves potes fines i allargades, i les seves orelles. Arriba a fer poc més d'1 metre d'alçada. Les banyes són petites i poc ramificades. Creixen només en els mascles durant la primavera i els cauen durant l'hivern. És un animal solitari excepte les femelles amb cries (1 o 2) que a l'hivern poden fer petits grups. En època de zel, de juny a agost, les femelles i els mascles fan persecucions vistoses. Són actius tant de dia com de nit.

PICOT VERD (*Picus Viridis*)

És el pigot més conegut i difícil de veure tot i que és sedentari. Té les **plomes de color verdós** sobretot a la part exterior de les ales i amb tocs groguencs i negres per la part de la cua. El mascle té el plomatge del cap de color roig viu, i un característic bigoti negre i vermell.

Forada els arbres per a fer-hi el niu i té preferència pels de fusta tova, bosc de ribera o bosc de

Salamandra

Cabirol

Fauna

pi. Fa un vol ondulat i menja sovint del terra sobretot formigues, escarabats i mosques.

SENGLAR (*Sus scrofa*)

El senglar és un animal molt semblant al porc amb un **pelatge fosc i ullals grans**. És l'avantpassat del porc domèstic i de fet tots dos pertanyen a la mateixa espècie. És un animal omnívor que furga i remena la terra constantment per trobar-hi aliment. Menja arrels, fruits com els glans, patates, remolatxes, cucs, insectes, ous i petits rèptils entre d'altres.

En edat adulta es solen moure sols, però en **època de cria va en grups de mare i cries**. Les cries s'anomenen ratllades, llistons o raions degut a les ratlles longitudinals que tenen al cos i que perden després dels primers mesos de vida.

Té per costum rebolcar-se al fang ja que el protegeix dels insectes. El senglar pràcticament no té glàndules sudorípares i els banys de fang li permet perdre calor corporal.

LIRÓ (*Glis glis*)

És un mamífer rosegador de **pelatge grisenc** que viu en boscos caducifolis com fagedes, rouredes humides i avellanoses. Fa niu en cavitats naturals com els forats dels arbres i s'alimenta dels fruits d'espècies com el faig, l'avellaner, el castanyer, el freixe, el bedoll i la noguera entre d'altres.

Si troba **forats a les roques**, cavitats en murs de pedra seca, i fins i tot alguna edificació en ruïnes dins el seu territori, li proporcionen protecció i refugi durant la hibernació que pot durar de 6 a 8 mesos aproximadament.

Fauna

PINSÀ (*Fringilla coelebs*)

És un **ocell d'uns 15 cm** molt comú en espais muntanyencs humits. Migrador i hivernant. Té una doble franja blanca a les ales. El mascle té el front negre i el clatell blau pissarra.

Les galtes, la gola i el pit són de color rosats, i el ventre blanquinós. La femella, a més de les marques blanques, té les parts superiors de color bru olivaci i les inferiors més clares.

GUILLA O GUINEU (*Vulpes vulpes*)

La guineu o guilla ha donat **nom** al massís de les Guilleries arrel de la gran abundància d'exemplars que antigament habitaven a l'entorn. Fa uns 80 cm de llarg i cua de 40 cm. Té les orelles punxegudes, cap triangular i el musell allargat. De cos esvelt, canvia el pelatge cada any, és de color marró rogenc, excepte la panxa i la punta de la cua de color blanc.

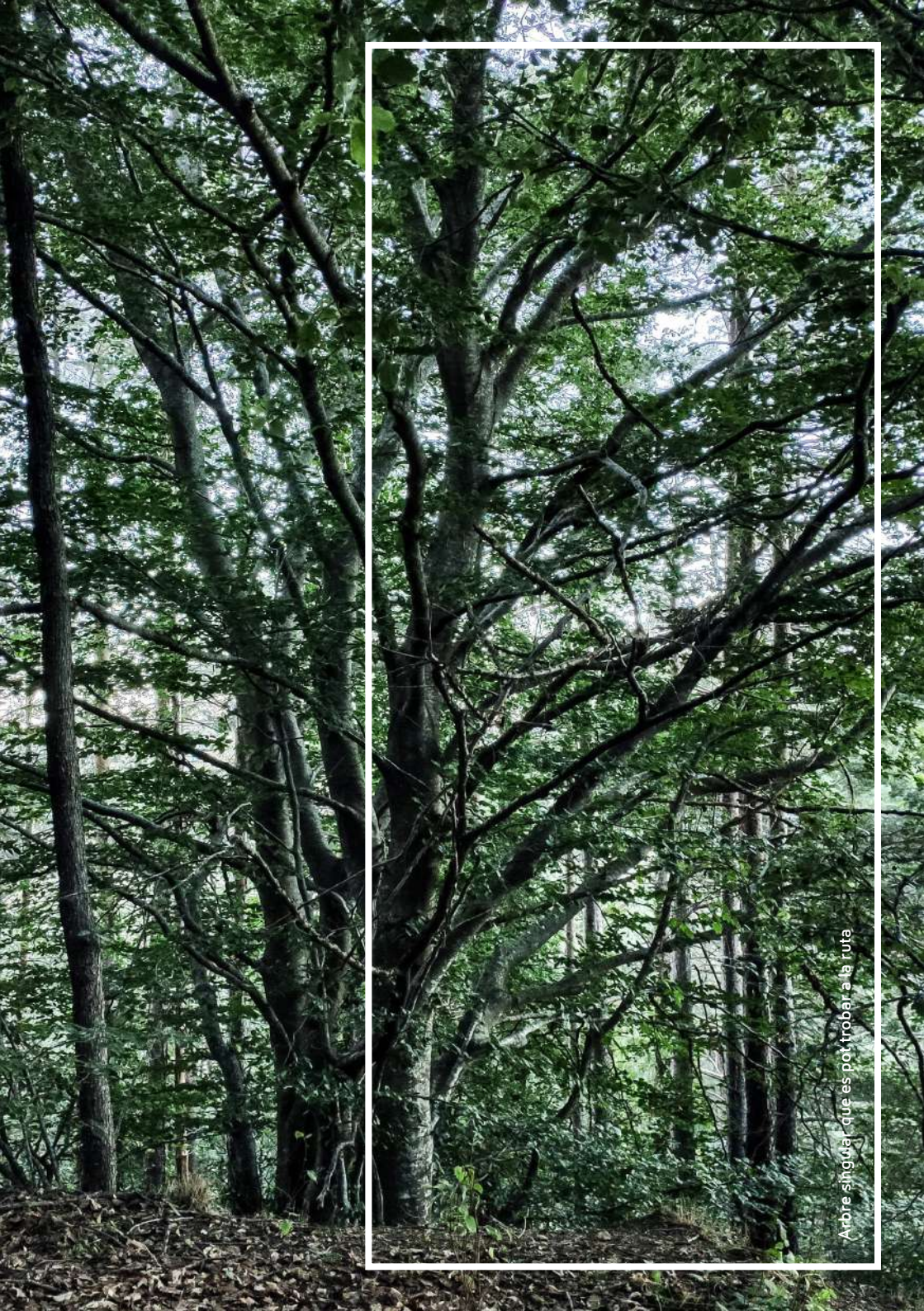
És un mamífer carnívor que s'alimenta de conills, llebres, ratolins, rates, ocells, peixos, talps i insectes. També menja ous, fruits i restes d'aliments. Viu en zones boscoses, en zones properes a pobles i ciutats, i es mouen al vespre i de nit. De dia s'amaga entre els arbustos o en els caus que escaven al terra. La guineu té un olfacte excel·lent, així com una bona oïda i bona vista.

Pinsà

Guilla

Arbre singulier que es pot trobar a la ruta

Punts d'interès - Font dels Abeuradors i Font Sa Guarda

La ruta permet arribar fins al cim més alt de les Guilleries tot passant per dues fonts d'aigua.

FONT DELS ABEURADORS

Aquesta font marca el **punt d'inici** de la ruta fins a Sant Miquel de Solterra o de les Formigues, està situada a 6,5km del centre de Sant Hilari Sacalm.

FONT SA GUARDA

La font es troba al **tram final** de la ruta, just abans del corriol que porta cap al cim.

Punts d'interès - Cim de Sant Miquel

CIM DE SANT MIQUEL DE LES FORMIGUES

Sant Miquel de Solterra o de les Formigues és un cim de 1.204 metres d'alçada que es troba entre els municipis de Sant Hilari Sacalm i Osor.

Antigament, dalt del cim hi havia el **Castell de Solterra**, una fortificació de guaita, que va quedar enderrocada pels terratrèmols de 1425. Era una edificació de torre rodona que no va ser mai un lloc de residència, sinó un punt fortificat format per una torre, una muralla, una capella i potser per algunes dependències pels vigilants. Si hi havia algun perill s'advertia amb una foguera durant les nits i amb un toc de corn o amb senyals òptiques durant el dia; per això el castell estava comunicat visualment amb una xarxa de guàrdies o petites torres i cases fortes que asseguraven la defensa i comunicació a tot el terme.

Més tard s'hi va edificar una **capella dedicada a Sant Miquel**, la qual es va ensorrar el 1915. Tot i això, encara avui es poden observar les seves ruïnes i també la base d'una torra rodona que actualment hi ha col·locada la creu amb les 3 formigues.

La **llegenda** diu que uns pescadors es van trobar amb un gran temporal de pluja, vent i boira que no els deixava tornar al port. Estaven tan desesperats que van prometre que farien una capella donant les gràcies al primer cim que veiessin quan arribessin a terra ferma. El primer cim que van veure va ser Sant Miquel i és per aquest motiu que hi van construir la capella.

Punts d'interès - Creu de Sant Miquel

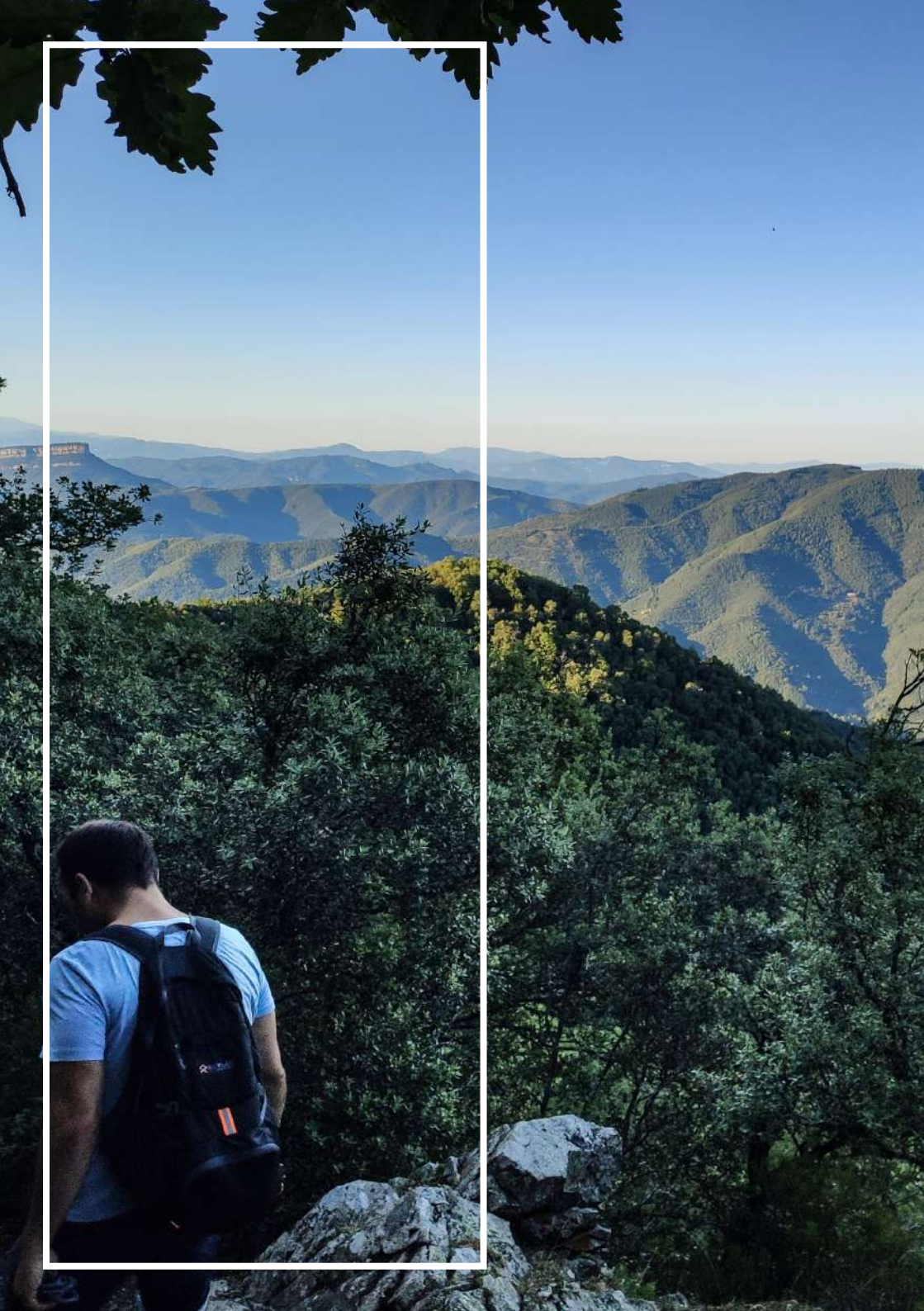
També hi ha una altra llegenda que explica que les **formigues** s'havien fet les mestresses de la muntanya i corrien per tot arreu, tant per dins com per fora la capella, inclús per sobre l'altar. Un dia una de les formigues es va enfilars a la cama de l'arcàngel i el va pessigar. D'aquella pessigada en va sortir sang i el sant es va enfadar de tal manera que va condemnar totes les formigues del territori, dient que totes les que hi havia allà es moririen i la resta que hi anessin també. D'aquí ve el nom de Sant Miquel de les Formigues.

CREU DE SANT MIQUEL

L'any 1947 es va fundar l'entitat excursionista "**Forces, Forts i Ferns**" i just 10 anys més tard, l'any 1957 van decidir col·locar una creu monumental de ferro forjat al cim més elevat del poble. La creu va ser forjada per Xavier Vila i la part de paleta va ser feta per Simon Padrós. El procés va ser difícil ja que la creu de 4,65 metres s'havia de pujar a pes de braços des de la Font Saguada. Aquesta creu es va pagar amb aportacions de la gent del poble i dels estiuejants ja que aquell any l'ajuntament no tenia suficients recursos.

El 16 de setembre es va col·locar la creu al cim i el 29 de setembre es va beneir juntament amb la celebració d'una festa.

Recomanacions per anar al bosc

Planifica bé l'excursió abans de sortir al bosc

Abans de sortir, tingues en compte l'estat del temps

Adequa el teu equipament (roba, calçat...) a l'activitat.

És recomanable portar una mica de menjar, aigua i un telèfon mòbil amb la bateria carregada.

Calcula bé el temps de l'activitat. Comptabilitza quant trigaràs a fer el camí, perquè no hakis de marxar quan es faci fosc.

En cas de necessitat, truca als equips d'emergències al 112

En cas que vegis alguna incidència al llarg de la ruta (arbres caiguts, senyals trencades, etc.) pots enviar les imatges i localitzacions al correu oficinaturisme@santhilari.cat o per whatsapp al telèfon 972 86 96 86.

En cas de portar un gos o un animal de companyia, és recomanable portar-lo lligat. Pots trobar bestiar pasturant a prop d'on passen les rutes.

I recordeu que a Sant Hilari Sacalm cuidem de la natura, si us plau:

No deixis ni llencis deixalles al bosc

No trenquis ni arrenquis vegetació

No encenguis foc si no és en espais habilitats.

*Del 15 de març al 15 d'octubre no es pot fer foc als terrenys forestals sense autorització.

Sant Hilari Sacalm

www.lesguillerieskm0.cat

Of. Turisme Can Rovira
972 86 96 86

@guillerieskm0

Turisme Sant Hilari Sacalm

@lesguillerieskm0.cat

+34 972 86 96 86

Ajuntament
de Sant Hilari Sacalm

Sant Hilari
Sacalm
LesGuilleriesKm0.cat

